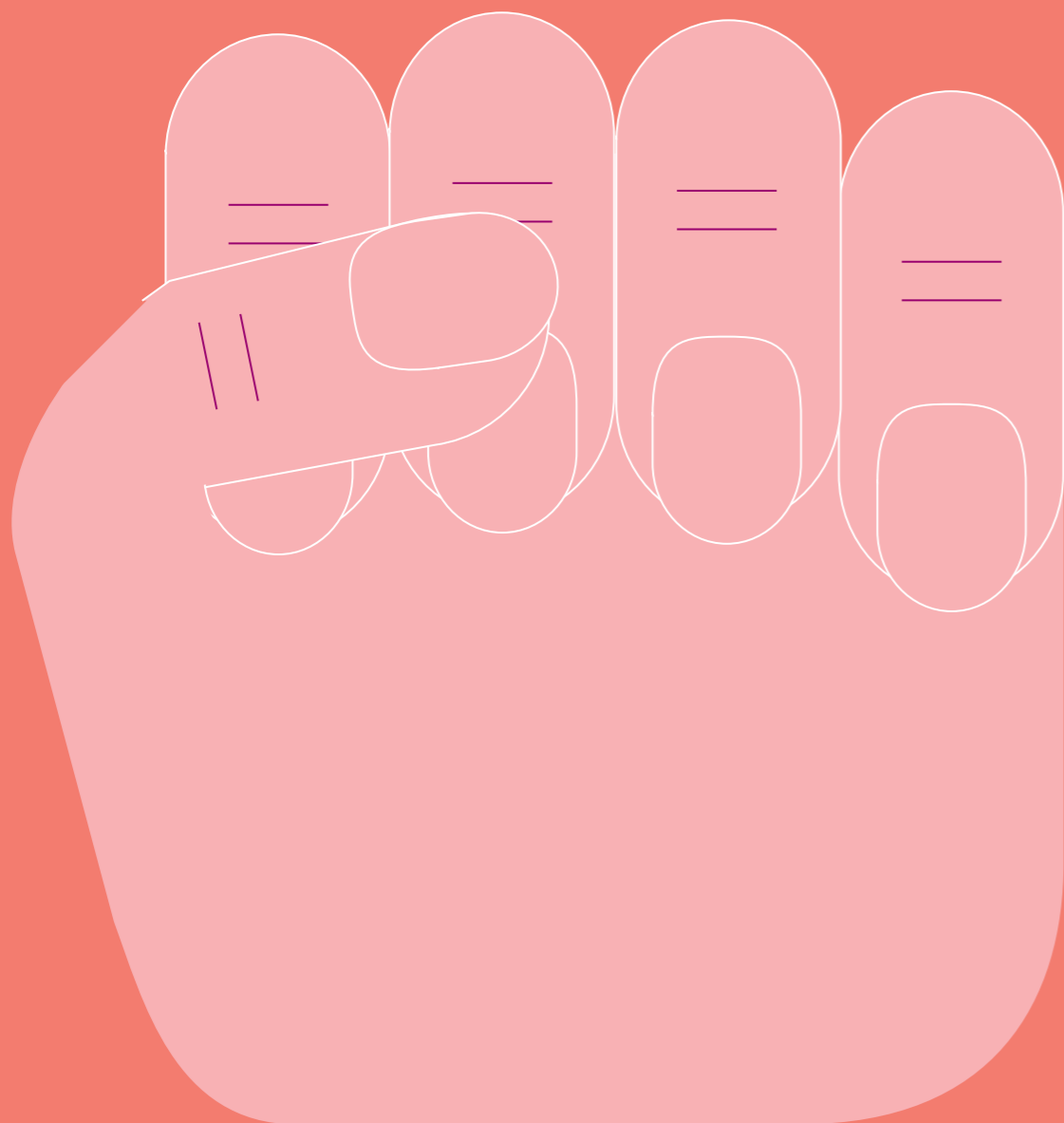

VÅLD I NÄRA

RELATIONER

Fler försäkringsföretag erbjuder skydd vid våld i nära relation – nu dags för en modernisering av europamarknaden

FORENA

INNEHÅLL

Sammanfattning	4
Inledning	5
Likabehandling ska gälla vid försäkringsberäkningar	6
På rätt väg - det förlegade undantaget på väg bort	7
Annan riskbild och fällande dom utgör grund för utökat skydd	8
Utökat skydd i hemmet - rimlig kompensation sett till risk	9
Utblick - Europas försäkringstagares skydd vid våld i nära relation	12
Diskussion och slutsatser	14

SAMMANFATTNING

Våld i nära relationer, och i synnerhet mäns våld mot kvinnor är ett av våra största samhällsproblem. Dessa brott och övergrepp är det i särklass tydligaste uttrycket för bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och utgör allvarlig kriminalitet.

Försäkringsskyddet vid överfall inom hemmet, och vid våld i nära relationer, har dock länge i praktiken varit obefintligt. Den svenska försäkringsbranschen har historiskt praktiserat ett undantag som innebär att överfallsskyddet i företagens hemförsäkringar inte gäller när gärningspersonen ingår i den försäkrade kretsen. Det har inneburit att överfallsskyddet inte kunnat tillämpas om gärningsperson och offer tillhör samma hushåll och bor under samma tak.

Forena gjorde en kartläggning år 2022 där vi uppmanade branschen att agera och ta bort undantaget i överfallsskyddet. I denna uppföljande rapport kan vi nu skönja ett skifte där flera försäkringsföretag, som tillsammans utgör merparten av marknaden, har tagit bort undantaget. I frågan om ytterligare skydd utan krav på fällande dom har försäkringsbranschen däremot en bit kvar.

Forenas kartläggning för 2024 visar att:

- 7 av 11 försäkringsföretag – som tillsammans utgör ungefär 95 procent av hemförsäkringsmarknaden – har tagit bort undantaget i överfallsskyddet
- 5 av 11 försäkringsföretag – som tillsammans utgör 73 procent av hemförsäkringsmarknaden - erbjuder ytterligare skydd
- Få länder i Europa utöver Sverige och Island har tagit bort undantaget i överfallsskyddet

Det är positivt att fler försäkringsföretag har omvärderat hur man ser på undantaget i hemförsäkringen. Det är med all rimlighet att kvinnor och män ska kunna förvänta sig likvärdig ersättning. Det är också vad lagen säger. Jämfört med för två år sedan har fler försäkringsföretag agerat och det är glädjande att försäkringsbranschens aktörer i Sverige har ett ansvar att följa lagstiftningen och förstår att man är en del av lösningen på ett av våra största samhällsproblem.

Forena vill fortfarande se en branschgemensam praxis för att få till en sammanhållen strategi. Forena vill att försäkringsbranschen driver på utvecklingen ytterligare vill se:

- Att de försäkringsbolag som ännu inte tagit bort undantaget i överfallsskyddet gör det.
- Att alla försäkringsbolag kompletterar med ytterligare skydd som innefattar ersättning för merkostnader vid behov av akut boende, ombudshjälp och kristerapi samt att kravet på polisanmälan slopas.
- Att den svenska försäkringsbranschen tar ledningen för att Europas försäkringsbransch tar steget och agerar för skydd för våld i nära relation.

Vår förhoppning är nu att samtliga försäkringsrörelser som erbjuder hemförsäkring ställer sig bakom ett modernt och jämställt utformning av överfallsskyddet. Inte bara för att alla – oavsett kön - ska kunna erbjudas trygghet i sina hem utan också för att följa intentionerna i lagstiftningen om likabehandling vid försäkringsberäkningar.

INLEDNING

Våld i nära relationer och i synnerhet mäns våld mot kvinnor är det tydligaste uttrycket för bristande jämställdhet mellan kvinnor och män. Dessa våldsbrott sker ofta i hemmet och de utgör allvarlig kriminalitet. Hela samhället måste därför stå upp för de kvinnor som utsätts för sådan allvarlig brottslighet. När det gäller trygghet och säkerhet på lika villkor hos kvinnor och män, inom och utom hemmet, har försäkringsbolagen en särskild viktig roll.

Kvinnor utsätts också för våld i arbetslivet, och i takt med att arbetet på distans ökar i många sektorer och förändrar arbetslivet, blir också frågan om våld i nära relation också arbetsplatsfråga. När Forena frågade allmänheten om överfallsskyddet 2021 angav 75 procent att de trodde att hemförsäkringen täcker överfall i hemmet eller ger samma skydd oavsett om det sker inom eller utom hemmet.

Så är det dock inte. Överfallsskador orsakade av någon inom den försäkrade kretsen, företrädevis inom hemmet, har historiskt varit undantagna i överfallsskyddet. Fram till för ungefär sex år sedan var skyddet vid överfall inom hemmet och vid våld i nära relation obefintligt på den svenska marknaden.

Denna rapport är en uppföljning av Forenas ”Våld i nära relationer – undantag i hemförsäkringar hämmar jämställdhet” från 2022. Vi kan konstatera att mycket hänt sedan dess. Vi ser positivt på att fler av försäkringsbranschens aktörer i Sverige förstår att man är en del av lösningen på ett av våra största samhällsproblem.

Rapporten inleds med att diskutera lagstiftarens intention om likabehandling vid försäkringsberäkningar och dess betydelse för jämställdhet mellan kvinnor och män. Kartläggningen om undantaget i överfallsskyddet samt det kompletterande skyddet vid våld i hemmet som en del av hemförsäkringen har uppdaterats och kommenteras. I denna rapport presenteras även en internationell utblick i Europas länder över de försäkringsföretag som erbjuder skydd vid våld i nära relation.

Alla försäkringstagare oavsett kön har rätt till tryggheten genom sin hemförsäkring och i förlängningen den ekonomiska ersättningen vid brott och våld oavsett var det begås.

LIKABEHANDLING SKA GÄLLA VID FÖRSÄKRINGSBERÄKNINGAR

Våld i nära relationer är straffbara handlingar och utgör kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Att bekämpa sådant våld är en viktig del att skydda EU:s grundläggande värden och se till att EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna upprätthålls.¹

Sedan snart två decennium är det inte heller tillåtet att använda kön som faktor vid försäkrings-beräkningar. I EU:s likabehandlingsdirektiv anges att alla medlemsstater ska se till att användningen av kön som faktor vid beräkning av premier och ersättningar i samband med försäkringar, inte resulterar i att skillnader uppstår i fråga om detsamma.² I 2 kap 12 a § diskrimineringslagen (2008:567) anges vidare att enskilda personers försäkringspremier eller försäkringsersättningar inte får skilja sig åt mellan kvinnor och män utifrån beräkningar baserade på kön. Det innebär att om ett kön är mindre drabbat än det andra så får inte prissättningen, eller för den delen ersättningen, ändras för det mindre drabbade könet eller tvärtom.

Det betyder att både Sverige och EU tydligt har försökt att säkerställa likabehandling av kvinnor och män vid försäkringsberäkningar. EU har även prövat tolkningen av denna bestämmelse och det uttrycks en medvetenhet om att nivån på de försäkrade riskerna kan skilja sig åt mellan kvinnor och män.³

Undantaget i överfallsskyddet är också ett villkor som framstår som neutralt, men som särskilt missgynnar kvinnor. Ersättningar från överfallsskyddet tillfaller i större utsträckning män eftersom de oftare drabbas av våld utanför hemmet av en okänd gärningsperson. Kvinnor som utsatts för överfall i hemmet riskerar därför att missgynnas och bli utan ersättning.

Sammantaget och mot bakgrund av missgynnandet vågar vi också påstå att undantaget är indirekt diskriminerande enligt 1 kap 4 § p. 2 diskrimineringslagen.

PÅ RÄTT VÄG – DET FÖRLEGADE UNDANTAGET PÅ VÄG BORT

Sedan Forenas kartläggning 2022 har flera försäkringsbolag fattat beslut om nya villkor och branschen är på rätt väg i fråga om överfallsskyddet och i arbetet mot mer ekonomisk likabehandling. Vi kan konstatera att majoriteten av försäkringsbolagen i Konsumenternas Försäkringsbyrås oberoende jämförelselista av hemförsäkringar har lämnat den förlegade principen.⁴

Forenas kartläggning för 2024 visar att:

- 7 av 11 försäkringsföretag – som tillsammans utgör ungefär 95 procent av hemförsäkringsmarknaden - nu har tagit bort undantaget i överfallsskyddet

År 2022 var samma siffra 5 av 13 försäkringsföretag. Det innebar då att färre än hälften av hemförsäkringarna på försäkringsmarknaden, både sett till antal och motsvarande marknadsandel, hade tagit bort undantaget vid den tidpunkten.⁵

I tabellen nedan beskrivs hur de 13 bolagen från jämförelselistan 2022 hanterar undantaget i överfallsskyddet 2024.⁶

Tabell: Översikt av undantaget i överfallsskyddet 2022 och 2024

Försäkringsbolag	Undantaget borttaget 2022	Undantaget borttaget 2024	Marknadsandel i procent, 2023
Aktsam (Trygg-Hansa)	Nej	Nej	-
Dina	Ja, 2019-09-01	Ja	3,7 %
Folksam	Ja, 2018-01-01	Ja	17,3 %
Gjensidige	Nej	Nej	1,2 %
Hedvig	Nej	Nej	1,4 %
ICA Försäkring	Ja, 2019-04-01	Ja	1,5 %
If	Ja, 2021-09-01	Ja	17,8 %
Länsförsäkringar	Nej	Ja, 2023-08-01	35,9 %
Moderna	Nej	Finns ej längre	-
Safetown	Nej	Finns ej längre	-
Tre Kronor (Swedbank)	Ja, 2020-04-01	Ja	4,1 %
Trygg-Hansa	Nej	Ja, 2023-06-01	14,4 %
WaterCircles	Nej	Nej	-

Källa: Svensk försäkring Hem och villa K4 2023, försäkringsvillkor och företagens webbsidor. Alla kräver polisanmälan och fällande dom.

¹ Våld mot kvinnor och våld i nära relationer kan påverka många av de grundläggande rättigheter som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Dessa rättigheter omfattar rätten till människans värdighet (artikel 1), rätten till liv (artikel 2), förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling (artikel 4), rätten till frihet från diskriminering, inbegripet på grund av kön (artikel 21) och rätten till att få sin sak prövad inför domstol (artikel 47).

² RÅDETS DIREKTIV 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung.

³ MÅL C-236/09, Domstolens dom den 1 mars 2011.

⁴ www.konsumenternas.se/

⁵ 46 procent, Svensk försäkring, Marknadsandelar Egenhet hem och villa, K1 2022

⁶ Moderna Försäkringar och Trygg-Hansa har fusionerats sedan april 2022 och är nu en del av den skandinaviska försäkringsgruppen Tryg Forsikring. I tabellen redovisas de som separata bolag. Tre Kronor är ett dotterbolag till Folksam.

Det är positivt att ytterligare stora försäkringsföretag på hemförsäkringsmarknaden visat handlingskraft när det kommer till villkoren i överfallsskyddet.

I och med att båda Länsförsäkringar och Trygg-Hansa, som tillsammans utgör drygt hälften av den totala hemförsäkringsmarknaden, har tagit bort undantaget sedan den förra kartläggningen 2022 är det allt fler hemförsäkringskunder som omfattas av ett mer jämställt överfallsskydd.

ANNAN RISKILD OCH FÄLLANDE DOM UTGÖR GRUND FÖR UTÖKAT SKYDD

Det är positivt att fler bolag på den svenska hemförsäkringsmarknaden har tagit bort undantaget i överfallsskyddet. Trots detta kvarstår faktumet att överfallsrisken mellan män och kvinnor skiljer sig åt. För att kompensera för detta, och utifrån att ersättningar historiskt tillfallit män, finns det tydliga motiv för branschen att agera för ett jämställt överfallsskydd i sin helhet.

För att illustrera såväl riskbilden som kostnader kopplad till denna har vi gjort en översiktlig beräkning. År 2023 anmäldes drygt 30 000 misshandelsbrott mot vuxna kvinnor.⁷ Enligt siffror från den Nationella trygghetsundersökningen från 2022 är det i 30 procent av misshandelsfallen en partner eller en före detta partner till kvinnan som är förövaren.⁸ Utifrån dessa siffror gör vi ett antagande om cirka 9 000 anmälda brott kopplade till partnervåld per år.

Av samtliga anmälda misshandelsbrott som handläggs i förundersökningar är det 11 procent av dessa utredningar som leder till lagföring.⁹ Vid ett överfall av någon inom samma hushåll, det vill säga av en bekant gärningsperson, förutsätts både polisanmälan och fällande dom för att det ska bli aktuellt med någon form av ersättning.

Med utgångspunkt från antaganden och statistiken ovan kan vi utifrån ett överslag konstatera att det handlar om ungefär ett tusental misshandelsfall med koppling till våld i nära relation per år som når fällande dom och som därmed berättigas ersättning.¹⁰

Med en genomsnittlig ersättning på runt 20 000 kronor innebär det att våld i nära relation kostar branschen knappt 20 miljoner kronor per år såtillvida alla försäkringstagare skulle få ersättning.¹¹ I jämförelse genererar brand- och åskovädersskador årligen utbetalningar på 6,6 miljarder kronor inom hemförsäkringsmarknaden.¹²

Vid våld i nära relationer är det samtidigt snåriga och tidskrävande processer inom rättsväsendet, både försäkrings- och skadeståndsrättsligt. Och det är ett gigantiskt mörkertal av brott som aldrig anmäls.

Enligt en ny kartläggning av Nationella trygghetsundersökningen om brott i nära relationer är andelen anmälda brott för kvinnor i våld i nära relation är knappt 3,5 procent.¹³ Med respekt för det statliga ansvaret att åtala och bestraffa lagbrott är kravet om fällande dom för ersättning när gärningspersonen är känd i försäkringsvillkoren rimligt. Men med hänsyn till de komplicerade rättsprocesserna får detta aldrig hindra försäkringsbolagen att agera för allas trygghet och likabehandling oavsett kön.

⁷ Brottsförebyggande rådet, Statistiken över anmälda brott, 2023

⁸ Brottsförebyggande rådet, Nationella trygghetsundersökningen - uppföljningsintervjuer, 2023

⁹ Brottsförebyggande rådet, Handlagda brott, 2023.

¹⁰ Vi är medvetna om att det är olika statistikkällor i beräkningen, men för en uppskattning blir 30 000 anmälda misshandelsbrott där partner eller före detta partner är förövaren i 30 procent av fallen = 9 000. Till det tillkommer att 11 procent leder till fällande dom vilket då blir 9 000 x 0,11 = 990, cirka tusen m fällande dom. 11 Konsumenternas.se. Ersättningen för misshandel av ”normalgrad” är 8000 kronor. Ersättningsbelopp för grov misshandel och andra synnerligen grövre brott ger ersättningar i olika hemförsäkringar upp till 30 000. I detta räkneexempel har vi räknat på 20 000 kronor.

¹² Svensk Försäkring K3 2023

¹³ Brottsförebyggande rådet, Brott i nära relation, 2024

En rimlig kompensation sett till de olika riskbilderna, och för att någonstans leva upp till ekonomisk likabehandling, bör vara att erbjuda ett utökat skydd i överfallsskyddet för våld i nära relation.¹⁴ Det handlar om allvarlig kriminalitet som drabbar kvinnor oftare och med större konsekvenser. Och sett till kostnaderna för andra skador inom hemförsäkringen bör det inte vara ett svårt val för hela försäkringsbranschen att ta steget och erbjuda det utökade skyddet.

UTÖKAT SKYDD I HEMMET – RIMLIG KOMPENSATION SETT TILL RISK

Några få försäkringsföretag hade 2022 påbörjat att förändra villkoren med att erbjuda ett utökat skydd vid våld i nära relation. Det var då 3 av 13 försäkringsbolag som erbjöd det ytterligare stödet och skyddet.

Idag erbjuder 5 av 11 av försäkringsbolagen det ytterligare akuta skyddet. De utgör närmare tre fjärdedelar av den totala hemförsäkringsmarknaden.

Skyddet hos ICA Försäkring utgår från det fastställda behovet och gör det därför möjligt att betala ut ersättning utan krav på polisanmälan.¹⁵ Skyddet består av tre delar:

- Merkostnader på upp till 15 000 kr i månaden i tre månader för kostnader som uppstår till följd av att den utsatta tvingats flytta från gärningspersonen till en kvinnojour, skyddat boende eller liknande verksamhet
 - Ombudskostnader vid begäran av överprövning av nerlagd förundersökning samt indrivning av skadestånd från brottsoffermyndigheten.
 - Kristerapi för upp till tio behandlingstillfällen
- Övriga försäkringsbolag kräver polisanmälan och har valt olika kombinationer av ersättning för merkostnader och samtalsstöd.

I tabellen på nedan beskrivs hur försäkringsföretagens utökade skydd ser ut.

¹⁴ Försäkringsbolagens expertis är att identifiera och prissätta risker för olika kollektiv. En korrekt, välgrundad och saklig riskbedömning kan därmed innebära differentierade premier, och ersättningar, och kan då inte vara en fråga om diskriminering.

¹⁵ <https://www.icaforssakring.se/ordforklarings/omstallningsskydd-vid-vald-i-hemmet/?dref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Tabell: Försäkringsbolag med och utan ett ytterligare skydd vid våld i nära relationer.

Försäkringsbolag	Ytterligare skydd 2022	Ytterligare skydd 2024	Krav	Marknadsande i procent, 2023
Aktsam (Trygg-Hansa)	Nej	Nej	-	-
Dina	Nej	Nej	-	3,7 %
Folksam	Ja, 2021-07-01 Merkostnader på upp till 15 000 kr per/mån i högst tre månader. Upp till 10 behandlingar av psykolog	Ja	Polisanmälan	17,3 %
Gjensidige	Nej	Nej	-	1,2 %
Hedvig	Nej	Nej	-	1,4 %
ICA Försäkring	Ja, 2019-04-01 Merkostnader på upp till 15 000 kr per/mån i högst tre månader. Ombudshjälp 15 000 kronor. Upp till 10 behandlingar av psykolog	Ja	Att det skyddade boendet intygar att ett behov finns	1,5 %
If	Nej	Nej	-	17,8 %
Länsförsäkringar	Nej	Ja, 2023-08-01 Merkostnader på upp till 15 000 kr i högst tre månader.	Polisanmälan och att det skyddade boendet bekräftar behovet.	35,9%
Moderna	Nej	Finns ej längre	-	-
Safetown	Nej	Finns ej längre	-	-
Tre Kronor (Swedbank)	Ja, 2022-04-01. Merkostnader på upp till 15 000 kr/mån i högst tre månader. Upp till 10 behandlingar av psykolog	Ja	Polisanmälan	4,1 %
Trygg-Hansa	Nej	Ja, 2023-06-01 Upp till 10 behandlingar av psykolog eller liknande	Polisanmälan	14,4 %
WaterCircles	Nej	Nej	-	-

Källa: Svensk försäkring Hem och villa K4 2023, försäkringsvillkor och företagens webbsidor. /

Det är bra att fler nu har agerat genom att säkerställa att kvinnor får stöd och skydd utifrån hur verkligheten och brottsstatistiken ser. Det är rimlig kompensation sett till risken med ett tydligt fokus på jämställdhet och likabehandling.

UTBLICK: EUROPAS FÖRSÄKRINGSTAGARES SKYDD VID VÅLD I NÄRA RELATION

Runt om Europa har nuvarande bestämmelser visat sig vara otillräckliga för att effektivt bekämpa och förebygga våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Detta har lett fram till att EU tagit initiativ i frågan och nyligen har man enats om ett direktiv om våld mot kvinnor och våld i hemmet.¹⁶

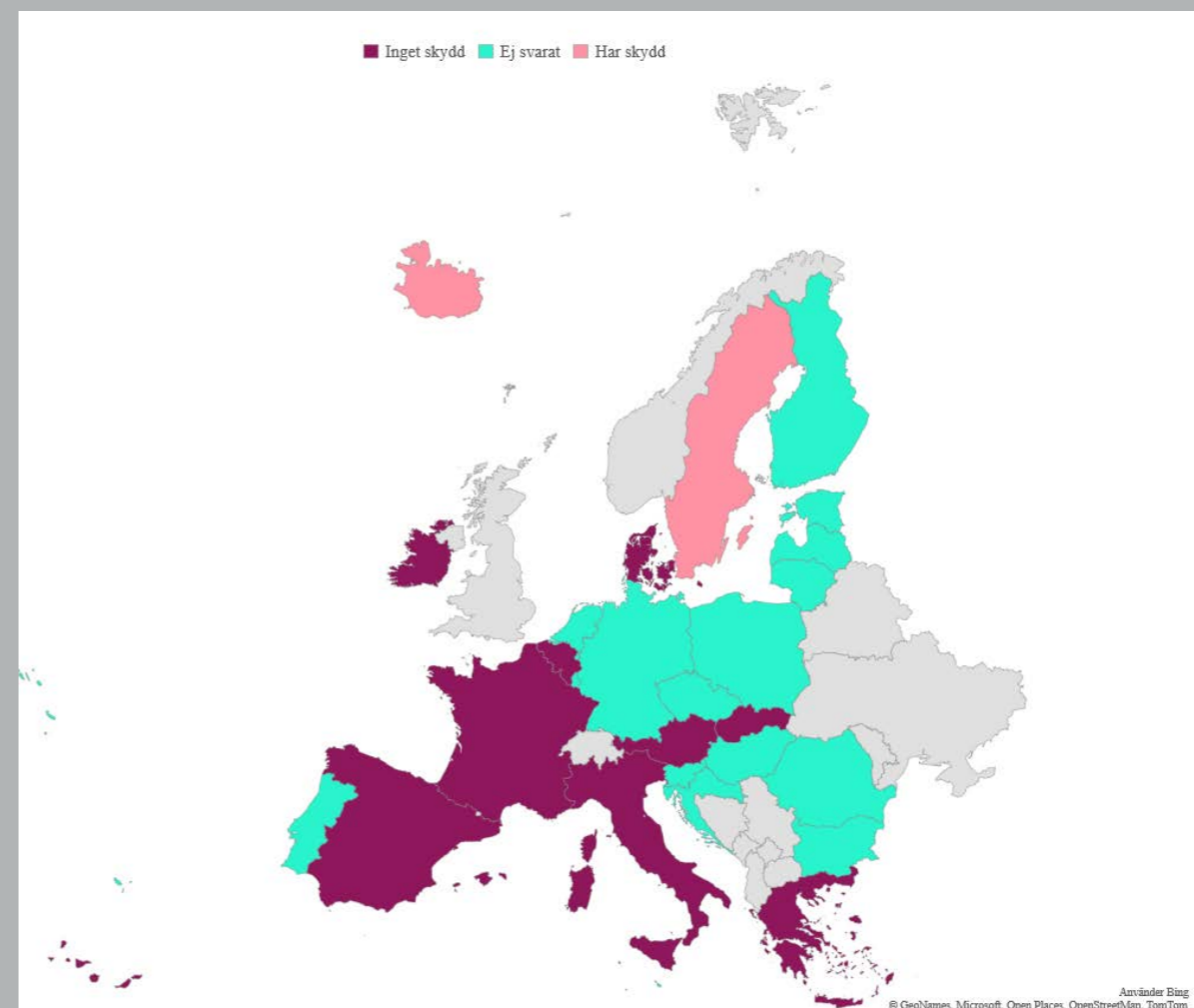
Initiativet från EU ska säkerställa en hög säkerhetsnivå och fullt åtnjutande av de grundläggande rättigheterna inom unionen, inbegripet rätten till likabehandling och icke-diskriminering mellan kvinnor och män. I den nya lagen fastställs bland annat minimiregler för definitionen av specifika brott och påföljder för att ta itu med denna form av våld.

Forena har mot bakgrund av utvecklingen på försäkringsmarknaden i Sverige, och EU:s ambitioner att komma till rätta med våld i nära relationer, gjort en utblick i Europa och EU. Vi har velat få en indikation om hur den europeiska försäkringsmarknaden förhåller sig till och agerat mot våld i nära relationer. Genom Forenas europeiska samarbete i UNI Europa Finans, som är den europeiska fackliga federationen för försäkrings- och bankanställda i Europa, har vi erhållit svar från tio länder, nio EU-länder samt Island, om status för överfallsskyddet i landets hemförsäkringar.

I genomlysningen kan vi konstatera att det endast är Sverige och Island som erbjuder någon form av skydd vid våld i hemmet när förövaren ingår i den försäkrade kretsen.¹⁷ I nio länder har man uppgett att inget överfallsskydd finns för våld i hemmet när förövaren ingår i den försäkrade kretsen. Från övriga länder har vi inte erhållit svar.

Vi är medvetna om att resultaten inte är heltäckande, då det har varit en utmaning att få in svar från samtliga länder. Det har dock kommit till vår kännedom att diskussioner har inletts i ett par av länderna, men utan att det finns konkreta resultat i form av nya försäkringsvillkor.

I kartan nedan visualiseras genomlysningen.

Lagstiftningsmässigt kan vi alltså notera viktiga framsteg från EU samtidigt som våldet och problemen är svåra och komplicerade. Eftersom många kvinnor avstår att anmäla våld och inte upplever att systemen uppmuntrar och stöder dem att göra detta, kan de officiella straffrättsliga myndigheterna även runt om Europa bara registrera det fåtal fall som anmäls. Situation är alltså densamma som i Sverige, men ofta ännu svårare för många medlemsländer i EU.

En utmaning i arbetet med att följa upp, belysa omfattningen och karaktären på våldet mot kvinnor i EU har varit, och är, vidare uppgifterna och avsaknad av tillförlitlig statistik. Det innebär att de politiska och praktiska åtgärderna för att bekämpa våld mot kvinnor sällan utgår, eller fullt ut kanske kan utgå, från fullständiga uppgifter. Det är därför av största vikt att få mer tillförlitlig statistik.

Vi vet att uppfattningen om huruvida våld mot kvinnor är vanligt i Europa är nära kopplad till personliga erfarenheter av att ha utsatts för våld av en partner eller andra kvinnor som utsatts för våld. Som ett led i allt detta, och mot bakgrund det nya direktivet och försäkringsbranschens formella uppdrag och egeninitierade ambitioner att agera hållbart, är det läge att försäkringsbranschen i Europa bidrar och agerar för mer av ekonomisk likabehandling och allas rätt till trygghet.

Det handlar mycket om att förbättra responsen till kvinnor. Det kan ske genom att uppmuntra anmälan av våldsbrott, skydda utsatta och arbeta förebyggande. Och genom försäkringsvillkor som erbjuder just skydd vid våld i nära relation.

Forenas utblick i Europa beträffande överfallsskyddet visar med all tydlighet att den europeiska försäkringsbranschen har stora möjligheter att viktiga steg framåt som samhällsförändrare.

¹⁶ Europaparlamentets lagstiftningsresolution av den 24 april 2024 om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (COM(2022)0105 – C9-0058/2022 – 2022/0066(COD)).

¹⁷ Länder som svarat att hemförsäkringsaktörer på deras marknad inte erbjuder skydd för våld i nära relation när förövaren tillhör den försäkrade kretsen är: Österrike,

DISKUSSION OCH SLUTSATSER

De svenska försäkringsbolagen har höga ambitioner när det gäller hållbarhet, inkludering och socialt ansvar. Det läggs mycket resurser på att få konsumenternas förtroende kring dessa frågor från försäkringsbolagens sida. Och för konsumenterna av hemförsäkringen konkretiseras företagets sociala ansvar och ambitioner i fråga om icke diskriminering i slutändan via försäkringsföretagets avtalsvillkor.

Efter Forenas rapport 2022 uppkom ett argument om att det i praktiken inte kommer att göra så stor skillnad att ta bort undantaget i överfallsskyddet då det krävs en polisanmälan och fällande dom för att få ut ersättning. Denna form av argumentation är direkt stötande mot kvinnor som utsätts för våld i nära relation och nonchalansen över att inte vilja ta itu med denna typ av allvarlig kriminalitet. Och vi har kunnat visa på att kostnaden inte är ett tillräckligt skäl att avstå att agera.

De senaste åren har härutöver distansarbetet ökat på hela arbetsmarknaden. Våld i hemmet spiller således över på arbetsplatsen och kan påverka medarbetare och hela arbetsgemenskaper. Det är också en grundläggande mänsklig rättighet som tillhör varje anställd att kunna arbeta säkert och värdigt, fritt från våld och trakasserier, oavsett var jobbet utförs. Forena har därför ett särskilt intresse att försäkringsbranschen och att arbetsgivarna agerar.

Vi kan dock se en positiv förändring av synen på våld i hemmet ur ett försäkringsperspektiv sedan 2022. Fler försäkringsgivare av hemförsäkring har moderniserat de indirekt diskriminerande villkoren, och tar socialt ansvar. Vi kan samtidigt konstatera att det fortfarande råder påtagliga skillnader mellan hur försäkringsbolagen ser på den gällande principen om överfallsskyddet i hemförsäkringen. Det återstår nu för övriga mindre aktörer att agera för att hela branschen ska kunna sägas agera sammanhållet i frågan om likabehandling och bidra till jämställdhetens utveckling. Vi kan inte se att det finns något berättigat syfte med undantaget som gör att det kan rättfärdigas.

Sammantaget saknas fortfarande en branschgemensam praxis. Sådan praxis kan, menar vi, komma till stånd utan att äventyra företagets oberoende och kommersiellt känslig information.

Forena anser därför att utöver slopat undantag, bör samtliga försäkringsgivare erbjuda ett ytterligare skydd. Ett sådant utökat skydd bör innefatta ersättning för merkostnader, ombudskostnader och någon form av kristerapi eller samtalsstöd. I en kontext där knappt 3,5 procent av brotten mot kvinnor vid våld i nära relation anmäls anser Forena vidare att det bör vara ett tillräckligt villkor att behovet av stöd och styrks av kvinnojour eller motsvarande.

Med dessa anpassningar är vår bedömning att branschen kommer ta verkliga steg mot mer av ekonomisk likabehandling sett till risk. Det torde ligga i såväl de enskilda försäkringsbolagens som hela försäkringsbranschens intresse att uppfylla.

Utifrån vår utblick i Europa är det tydligt att den svenska försäkringsbranschen tillsammans med Island, ligger långt före den europeiska. Försäkringsföretag som erbjuder hemförsäkring på Europamarknaden verkar inte erbjuda skydd för våld i hemmet och således inte ta samhällsproblemet om våld i nära relationer på allvar. Det behöver mötas med ökad medvetenhet och förändrade villkor också i Europa.

Det är Forenas förhoppning att den svenska försäkringsbranschen tar denna fråga till den europeiska försäkringsbranschen och EU för att både öka kvinnors (och mäns) kunskaper om könsbaserat våld, uppmuntra anmälan, skydda utsatta och arbeta förebyggande. Med ett nytt EU-direktiv på plats som adresserar våld i nära relationer har branschen nu ett tillfälle att agera för moderna och jämställda försäkringsvillkor även på Europainivån. Forena har de senaste åren också påtalat detta i olika sammanhang och genom konsultationer inom EU, bland annat inom området för just prissättning.¹⁸

Forena förväntar sig:

- Att de försäkringsbolag som ännu inte tagit bort undantaget i överfallsskyddet gör det.
- Att alla försäkringsbolag kompletterar med ytterligare skydd som innefattar ersättning för merkostnader vid behov av akut boende, ombudshjälp och kristerapi samt att kravet på polisanmälan slopas.
- Att den svenska försäkringsbranschen tar ledningen och driver på för att Europas försäkringsbransch tar steget och agerar för skydd för våld i nära relation genom jämställda och moderna villkor.

Genom att agera sammanhållet från den svenska försäkringsbranschen, och för den delen partsgemensamt, kan Europas försäkringsbransch moderniseras i likhet med utvecklingen i Sverige de senaste åren. Det är dags att ta steg för en jämställd försäkringsmarknad i Europa.

¹⁸ EIOPA, Consultation on the supervisory statement on differential pricing practices in non-life insurance lines of business, July 2022.

